

Cadı Kazanı

"Mağaraya dair..."

Sayı 20

EYLÜL

EKİM

2011

Yıl: 4

Yayın Kurulu

Bülent Demir

İlker Gürbüz

Mesut Şen

Ender Usuloğlu

Katkıda Bulunanlar

Yazarlar

Oana Chachula

İlker Gürbüz

Mesut Şen

Ender Usuloğlu

Cem Yürek

Fotoğraflar

Ön Kapak: Marc Faverjon,

Sternas Mağarası

Arka Kapak: Ertan Köseoğlu

Sorkun Mağarası

Mağaraya Dair...

Yeni mizanpajı ve konuları ile Cadi Kazanı'nın 20. sayısına okumaya hoş geldiniz!.

Genelde Eylül-Ekim ayları yazdan ve yoğun mağara kamplarından dönüş ve okulların açılımı ile yeni üyelerin kaydı, eğitimlerinin organizasyonu ile geçmektedir.

Bu sayıda, teknik konulara da yer vermeye başlayacağız. İlk konumuz her mağaraya giren kişiyi ilgilendiren bir konu: Işık. Işık kaynağı olarak kafa fenerleri. Mesut, bu konuda oldukça detaylı araştırma yaptı ve önerilerini sizinle paylaştı. Yine diğer bir bölümde ise genel konulara da (ama biz mağaracıları da ilgilendiren) ağırlık vereceğiz. Örnek; Grip aşısı. Sağlığımız için ufak ama önemli bir detay. Cem, sağolsun güzel bir derleme bilgi sundu.

Oana'dan rica ettik, katıldığı uluslararası mağaracılık etkinliklerinden birini yaz dedik o da kırmadı, Girne adasında yapılan bir etkinlikliği yazdı. Güzel işbirlikleri, inşallah bize de feyz olur.

Yine diğer bir uluslararası organizasyon olan Ortadoğu Mağaracılık Sempozyumunu, katılan Murat'tan bize anlatmasını istedik.

Fark ettiyseniz, artık haberleri ve yaşadıklarımızı (fotoğrafları) vermiyoruz bültende. Bunları aşağıdaki yeni websitemizde bulabilirsiniz, hem de güncel, iki ay beklemeye gerek kalmadan. Hepimize hayırlı olması dileğiyle!.

www.aspeg-medya.com

Bu dergide yer alan yazılar ve fotoğraflar, kaynak belirtilmeden kullanılamaz.

Websitelerimiz: www.aspeg-medya.com
www.aspeg-tr.org

Bize ulaşmak ve(ya) mağaracı olmak istiyorsanız: info@aspeg-tr.org

EKİM-KASIM

İçindekiler

İŞIK KAYNAĞI OLARAK LAMBALAR! Sayfa:4

SPELEOKÜLTÜR: 3.ORTADOĞU
SEMPOZYUMU Sayfa: 8

SORKUN EFSANESİ Sayfa: 10

GRİP AŞISI Sayfa: 12

LEFKA ORİ-GİRİT ADASI
Sayfa: 16

Işık Kaynağı (Lambalar)

Yazan: Mesut şen

Mağarada yarasalar gibi ses yardımıyla ilerlenebileceğini iddia edenler olsa da bizler için ışık kaynağı olmazsa olmaz malzemelerden. Işık olmadan mağaradan çıkmanın imkansız olduğunu düşünürsek, ışık kaynaklarına bizim için en önemli malzemeler diyebiliriz. Derginin bu ve bundan sonraki sayılarında yazacağım teknik malzeme yazılarımin ilkinin önemi itibarıyla günümüzde kullanılan ışık kaynakları olan lambalara ayırdım.

Hepinizin de bildiği gibi bireysel ışık kaynaklarını karpit lambası ve kafa lambası olmak üzere ikiye ayırıyoruz. Kafa lambalarında led kullanılması ile birlikte karpit lambası kullananların sayısı oldukça azaldı. Geniş açılı aydınlatması ve sıcak ışık vermesi karpit lambasının en büyük avantajlarından. Aynı zamanda ısı kaynağı olarak da kullanılabilir, fakat özellikle darallarda karpit haznesini taşımak büyük problem. Karpiti ve atığını taşımak da aynı şekilde problem yaratıyor. Aydınlatma menzili ise kolimatörü (ışığı toplayıp açısını ayarlayan lens benzeri malzeme) olan ledli bir kafa lambası ile kıyaslanamayacak kadar kısa.

Esas konumuz olan lambalara gelecek olursak, piyasadaki lambaları tek tek marka-model olarak ele alıp karşılaştırmalarını yapacağım. Burada bahsi geçen lambalar fiyat-performans açısından en iyileri olup mağaracılıkta en çok kullanılanlardır. Bu lambalar haricinde kuru mağaralarda kısa süreli aktiviteler için av malzemeleri satan dükkanlardan alacağınız ucuz lambaları da kullanabilirsiniz. Tabi onları kullanıyorsanız kesinlikle yanınızda yedek pillerinizi ve yedek lambanız olsun. Çünkü yüksek lümenli olanları pillerinizi çok kısa sürede bitirir, çok ledli olanların da ne zaman bozulacağı belli olmaz. Bu lambaları 10 saati geçen ya da sulu mağaralarda

yapacağınız aktiviteler için kesinlikle önermiyorum. Fiyat sıralamasına koyarak lambaları tek tek ele alacak olursak;

Petzl Tikkina 2 - 40tl

Kuru mağaralarda ya da sudan koruyarak kullanılabilecek, mağaracılık için en ucuz lambalardan biri. 3 adet ince pil (AAA) ile çalışıyor; 23 lümen gücü, 23m mesafesi ve 23 lümen 55 saat aydınlatma süresi var. Işığı zayıf olsa da kolay kolay bozulmayacak bir lamba. En büyük dezavantajı kolaylıkla kırılabilir olması. Bu fiyata Energizer gibi markaların da lambaları var ve yaklaşık olarak benzer özellikler. Petzl'in lambasının bozulmayacağını düşünerek onu seçtim. Yedek olarak kullanılabilecek hafif bir lamba, iyi korunduğu takdirde ana ışık kaynağı olarak da iş görebilir. IPX4 standardında toz ve su koruması var; yani su koruması olarak sadece yağmura dayanabiliyor (denemedim kataloğunda öyle yazıyor). Peki nedir bu IP kodları?

İngilizce uluslararası ya da girme-geçirim koruma derecelerinin baş harflerinden oluşup IP'den sonra gelen ilk rakam toz korumasını, ikincisi ise su korumasını simgeliyor. Herhangi bir koruma derecelendirmesi yapılmamış ise rakam yerine X harfi geliyor. Toz koruması 6 dereceden oluşuyor, genelde kullanılan lambalar 6. derecede olduğu için diğer derecelerden bahsetmeyeceğim; 6. derece, lambanın hiçbir şekilde toz geçirmediğini ifade ediyor. Toz korumasında X olanların büyük bir kısmı da toz geçirmiyor. Su (sıvı olarak da geçer) koruması ise 8 dereceden oluşuyor. Her ne kadar ismi standart olsa da bazen firmanın verdiği standartlar tutmayabiliyor. Bu yüzden bizi yakından ilgilendiren su korumasındaki derecelendirmeleri yaklaşık olarak ele alacağız. 3,4 ve 5 derecelerinin yağmurdan koruyacağını kabul edebiliriz.

Rakam arttıkça koruma artıyor, daha önce de belirttiğim gibi bunlar tahmini değerler o yüzden lambanın standardında belirtilen dereceyi önceden denemekte fayda var. 6. dereceden su korumasına sahip bir lamba ile şaleleden geçebilirsiniz. 7. derecede ise 1m'de 30dk'ya kadar suya girme şansınız var, dalış için değil ama suya düşme ihtimaline karşı iyi bir koruma. Derece 8 ise lambanın tamamen su geçirmeyeceği anlamına geliyor. Lamba gerçekten derece 8 ise dalışta bile rahatlıkla kullanabilirsiniz. Tabi su geçirmediği derinlik üreticiye göre değişken olduğu için buna da dikkat etmek gerekli.

Petzl Pixa 1 - 80tl

Petzl'in yeni çıkardığı Pixa serisinin en düşük modeli. 2 adet kalem pil (AA) ile çalışıyor; 25 lümen gücünde; 15m mesafe ve 12 saat aydınlatma süresine sahip. Pixa serisinin ışık performansı açısından çok yüksek bir fiyatı var. Neden diye soracak olursanız, bu lambalar tank gibi. Gerçekten IP67 standardı var ve gövdesi çok dayanıklı; 80kg'lık darbelere dayanıyor. Tabi biz mağarada duvarlara ya da sarkıtlara kafa atmadığımız için bu dayanıklılığın çok işe yaramayacağını düşünerek fiyatını mağaracılık için pahalı buluyorum ki zaten profesyonel sınıfında üretilmiş bir lamba. Serinin diğer lambalarının fiyatını söylemek bile istemiyorum, 50 lümen gücünde

Pixa 3 170tl... Para önemli değil diyorsanız mükemmel bir yedek

lamba.

Black Diamond Icon - 130tl

3 adet kalem pil ile çalışıyor; 100 lümen gücünde ve IPX4 standardına sahip bir lamba. Su koruması düşük olsa da sağlam yapıda, kolay kolay kırılmayıp, bozulmayacak bir lamba. Sudan korunursa ana ışık kaynağı olarak rahatlıkla kullanılabilir.

Fenix HP20 - 160tl

Ana ışık kaynağı olarak kullanılabilecek fiyat-performans açısından en iyi lambalardan biri. 4 adet kalem pil ile çalışıyor; 230 lümen gücü, 167m mesafesi ve 51 lümende 24 saat aydınlatma süresi var. IPX8 standardında olup 2 metreye kadar su geçirmezliği var. Gerçekten 2 metreye kadar su geçirmeyen bir lamba. Tek kötü tarafı reflektörlü olması, kolimatörlü lambalara göre daha zayıf bir ışık veriyor. Fenix HP20'yi eBay'den temin etmek mümkün.

Princeton Tec Apex - 160tl

Fenix HP20'nin mi yoksa bunun mu daha iyi olduğunun tartışmasının bitmeyeceği lamba. 4 adet kalem pil ile çalışıyor; 200 lümen gücü, 116m mesafesi ve 200 lümende 60 saat aydınlatma süresi var. Tüm lambalarda verilen mesafe ve sürelerdeki ışık gücünün zaman bağlı olarak azaldığını belirtmek

isterim. Tabi Fenix HP20 ve devamındaki lambalarda bu azalmayı minimuma indirmek için devreler var. Apex'in koruma standartları IPX7 ama maalesef gerçekte öyle değil. Bazılarında bu standart IPX5'te kalıyor ve lambayı gerçek bir IPX7 yapabilmeniz için conta yerlerine RTV silikon sıkmanız gerekiyor. Bu lambanın diğer lambalara göre çok büyük bir avantajı var, ömür boyu garantili ve garantisi gerçek; kullanıcı hatası diyerek başlarından savmıyorlar müşterilerini. Apex'in Pro ve Extreme olmak üzere iki modeli daha var. Pro'nun pilinin çok pahalı, Extreme'in de su korumasının düşük olmasından dolayı ikisini de önermiyorum. Ben kendim de Apex kullanıyorum. Bu lamba ilk çıktığında 130 lümendi, ben o zaman almıştım. Daha sonra pilleri içinde bırakmamdan dolayı bozuldu. Kendi denemelerim, elektronikçinin denemelerinden sonra Türkiye distribütörünü aradım, onlar da yapamayacaklarını söylediler. Yabancı forumlarda Yunanistan'dan birinin lambasını 3 defa değiştirdiklerini öğrenince doğrudan fabrika ile irtibata geçtim. Faturasız, kutusuz, açılmış ve kurcalanmış şekliyle göndermeme rağmen bana yeni model olan 200 lümeni herhangi bir ücret talep etmeden 3 hafta içinde gönderdiler. Performansı ve garantisini de göz önüne alacak olursak bu sınıfın en iyi lambası diyebilirim. Türkiye'de distribütörü var fakat eBay'den yukarıda belirttiğim fiyata temin etmek mümkün.

Petzl Myo RXP - 210tl

3 adet kalem pil ile çalışıyor; 160 lümen güce, 97m mesafeye ve IPX4 standarda sahip diyerek bu lambayı sınıfta bırakıp sıradakine geçiyoruz.

Petzl Duo LED 14 - 310tl

Mağaracılar arasında en çok kullanılan lamba Duo sınıfı. 4 adet kalem pil ya da orjinal bataryası ile çalışıyor. Açıldığında insana bekçi havası veren halojen lambasından bahsetmeden geçiyorum. Ledli kısmının 64 lümen gücü, 34m mesafesi ve ekonomik modda 110 saat aydınlatma süresi var. Fiyat-performans olarak çok kötü bir lamba olmasına rağmen neden çok kullanılıyor diye soracak olursanız ilk sebebi eski bir lamba olması dolayısıyla o dönemde rakibinin olmaması. İkinci önemli bir sebep ise gerçekten IPX8 standardında olup, kısa sifon geçişlerinde kullanılabilir bir lamba olması. Kendi fiyat aralığında bu kadar sağlam hazneye sahip başka bir lamba yok. Aydınlatma kısmının zayıf olmasının da bir çözümü var. CustomDUO adında bir firma bu lambaları modifiye etmek için led aparatı satıyor. Duo'nun kapağını açıp; reflektörü, ledi ve halojeni söküp yerine CustomDUO'yu takıyorsunuz. Zoom ve geniş açı olmak üzere iki adet CustomDUO var; isterseniz ikisini de takabiliyorsunuz hazneye. 140 lümen gücünde olup 1 tanesinin fiyatı 110tl. Aparatı firmanın kendi sitesinden temin etmek mümkün.

StenLight S7 - 690tl

Üst sınıfın çok kullanılan lambalarından birisi. 250 lümen gücünde olup 100 lümen de 8 saat aydınlatma süresine sahip. 10m'den daha fazla derinlikte bile su korumasına sahip olması çok tercih edilmesinin sebeplerinden biri. On Rope 1'in internet sitesinden temin etmek mümkün.

Petzl Ultra - 810tl

Petzl'in kafa lambalarındaki en üst modeli. 2000mAh ve 4000mAh'lık iki farklı özel batarya ile çalışıyor, yukarıdaki fiyat 2000'liğin fiyatı. 350 lümen gücü, 120m mesafesi ve 175 lümen de 5 saat aydınlatma süresi var. 4000'lik batarya ile fiyatı 980tl, aydınlatma süresi ise 10 saat. Dünya çapında bu lambayı kullanan mağaracıları parmakla sayabilirsiniz çünkü su koruması çok düşük (IP66) ve aydınlatma süresi çok az. Ultra, bisikletçiler için tasarlanmış bir lamba. Ultra'dan birkaç ay sonra mağaracılar için benzer bir lamba çıkarıldı, Ultra Wide. 890tl fiyatında 300 lümen güce, 180° ışık açısına ve 60m menzile sahip. 30cm derinlikte 10dk'ya kadar su geçirmezliği var. Ultra Wide iyi gibi görünse de çok büyük bir dezavantajı var, 5 saat sonra bataryası bittiğinde yerine pil takamıyorsunuz aynı şekilde batarya takmanız gerekiyor ki 2000mAh'lık bataryasının fiyatı 255tl. Uzun süreli mağara aktiviteleri için pahalı denilebilecek bir lamba.

Scurion 700 - 1140tl

Üst sınıfın ideal lambası. Özellikle fotoğraf ve video çekimlerinde çok kullanılan bir lamba. 360'ar lümeneye sahip 1 adet geniş açı 1 adet de zoom ledi var. İki ledi 360 lümen de çalıştırırsanız bile 5 saat aydınlatabiliyor. En düşük modda tek ledin aydınlatması ise 151 saat sürüyor. Dalış için uygun değil fakat tamamen su geçirmez. Yedek bataryasının fiyatı ise 180tl. Toplamda 1450 lümeneye sahip bir modeli daha var; lambaların babası Scurion 1500. 1850tl gibi bir fiyata sahip. Scurion modellerinde düğme istenilen ışık moduna göre ayarlanabiliyor. İsterseniz içerisine kristallerin renklerini görebilmek için UV led de takabiliyorlar. Starless River'in internet sitesinden temin etmek mümkün.

Fotoğraf: Robbie Shone (Scurion lambası ile çekilmiştir)

Speleokültür

Yazan: Murat Eğrikavuk

3. Ortadoğu Speleoloji Sempozyumu

23-25 Eylül tarihleri arasında Lübnan'da üçüncüsü düzenlenen Ortadoğu Speleoloji Sempozyumu'ndaydık. Oldukça keyifli ve verimli bir kaç gün geçirdik. o'mag olarak bizlerin 3 kişilik katılımımız dışında, Türkiye'den yalnızca İTUMAK'dan bir kişilik katılım vardı. Buna karşın bir çok ortadoğu ülkesine ek olarak; İsviçre, Hırvatistan, Polonya, Ukrayna, Japonya, Belçika gibi ülkelerden üst düzeyde, ilgili federasyonların yönetim kurulu üyeleri bazında, katılımlar gerçekleşti.

Sempozyum bir yana, Lübnan mağaracılık açısından gerçekten çok enteresan bir ülke. UIS Genel Sekreteri Sn. Fadi Nader, geçen sene İstanbul'da yapılan Ulusal Speleoloji Sempozyumu'nda Lübnan Mağaraları ile ilgili bir sunum yapmıştı. Ülke, küçük

yüzölçümüne karşın gerçekten de çok ciddi mağaralara sahip bir coğrafyaya sahip. Bilinen en uzun mağara 10 km'yi geçiyor, en derini ise -622m gibi ciddi bir derinlikte.

Ama mağaralar dışında asıl etkileyici olan Lübnan Mağaracılığı. İstikrarlı olarak 5 senede bir Ortadoğu Speleoloji Sempozyumu'nu düzenleyen SCL (Speleo Club de Liban), köklü bir geçmişe sahip. Lübnan'daki çoğu büyük mağara sisteminin araştırması bu grupça yapılmış olmasına ek olarak İran, Suriye gibi diğer ülkelerde de çalışmaları devam ediyor. Sempozyumun açılışından önceki gün kendilerine ait kulüp evinde 60. yıllarını kutlama kokteylleri vardı. Bu kulüp evinde toplantı alanı, tırmanma duvarı ve malzeme deposuna ek olarak çok ciddi

bir mağaracılık kütüphanesine sahipler. Bu değerli kütüphaneye adı verilmiş olan Sami Karkabi, dünya çapında öneme sahip Jeita Mağarası'nı bulan kişi ve SCL'nin kurucularından. Sami Karkabi'nin de sempozyum süresince bizzat bulunup sohbetlere katılması, 60 yıllık bir mağaracıyla sohbet etme şansı açısından çok hoştu.

Speleo Club du Liban, aynı zamanda UIS'in kurucu üyelerinden ve bugüne kadar iki genel sekreter çıkartmış : Albert Anavy ve Fadi Nader. Tüm bu faaliyetlerine ek olarak düzenli şekilde Al Ouât dergisini üstelik de üç dilde yayımlamayı aksatmıyorlar. Bir yandan Lübnan'ın diğer büyük mağaracılık grubu ALES (Association Libanaise d'Etudes Speleologiques) de Speleorient isimli diğer bir dergide

çalışmalarını yayımlıyor. Lübnan Mağaracılığı ile ilgili bir kaç ek gözlem: Üniversite Kulübü diye bir kavram olmaması enteresan. Mağaracılık, üniversitelerden bağımsız olarak yalnızca dernekler bünyesinde yapılıyor.

Ülkenin küçüklüğü ve coğrafi yapısından dolayı, kamp yapma ihtiyacı yok. Her mağara için yakınına kadar araç ile ulaşmak mümkün (kış mevsimi dışında). Büyük bir ekspedisyonda bile sabah mağaraya girip çıkınca evlerine dönebiliyor insanlar. Ya da bindirme ekibi evinde yemeğini yiyip, arabasına binip belirlenen saatte mağaraya ağzında olabiliyor.

Sempozyum süresince farklı ülkelerden bir çok insanla sohbet etme, tecrübelerimizi paylaşma, ufkuymuzu genişletme şansı bulduk.

İki gün içinde toplam 25 makale sunuldu, 12 dia ve film gösterisi yapıldı. O'mag olarak bizler de üç sunum gerçekleştirdik. Ali Yamaç, "Keş Dağı Düdeni" ve "Maraş Mağaraları" başlıklı iki sunum yaptı. Emine Azak, "Tarihi Yeraltı Yapılarının Araştırılmasında Mağaracılık Teknikleri" başlıklı bir bildiri sundu. Ayrıca iki posterimiz vardı : "Safranbolu'nun Kanyon ve Mağaraları" ve "Sarpunalınca Mağarası". İTÜMAK'dan Baran Alikoç da "Çem Düdeni Araştırması" başlıklı poster ile katıldı.

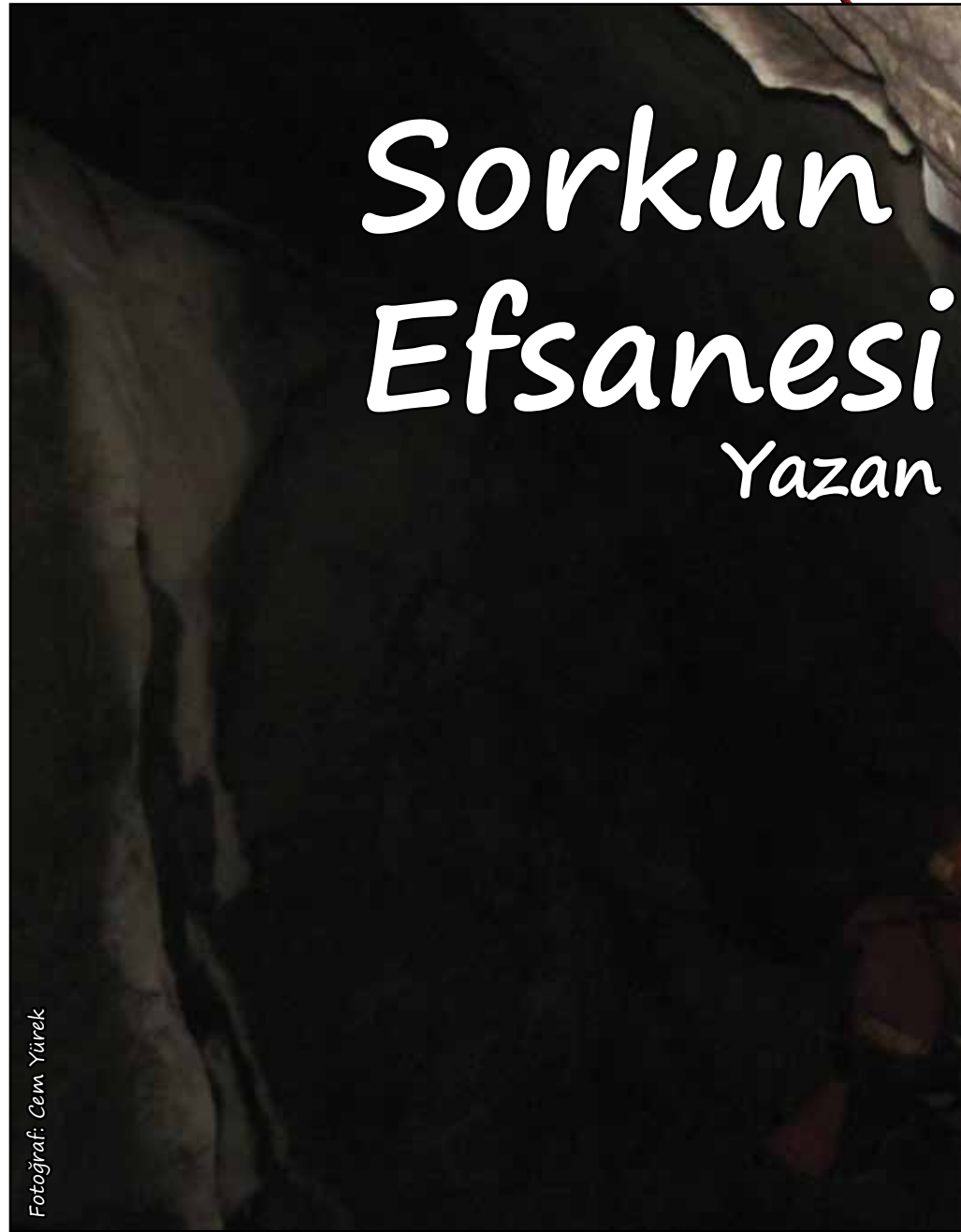
Fotoğraflar: O'mag grubuna aittir.

Kulüp odasındaki dolapların üstündeki haritalara bakıyorum. Sorkun'un haritası gözüme ilişiyor. 2A kesit haritada bir yan kol var baca yaklaşık 40 m iniyor ve soru işareti var. Metin'e soruyorum, Sorkun'a gidelim şu yan kola bir bakalım diyorum!. O da Sorkun çok zorlu bir mağara, Ora'lar şöyle zorluklar böyle zorluklar altında döşediler falan filan diye geçiştiriyor. Yani kulüpçe gitmemek için bahane hazır. Bende gel zaman git zaman, bir daha konuyu açmıyorum ama aklımda kalıyor Sorkun'un yan kolu (bacası).

BÜMAK tarafından Sorkun Kuylucu 1983 Ağustos'unda araştırılmış ve aktif dere girerken ana kolda ilerlenmiştir. 2A haritası çizilen ve bakılmayan yan kol o tarihten bu yana yani ASPEG'in Küre Milli Parkı projesi kapsamında bölgede başlattığı araştırmalara kadar bir daha gidilmemiştir. Ekip olarak 2008 Temmuz'unda yan kola ilk girişi yaptık. Bu gezide herhalde başka bir mağaraya girmeden belki 4-5 defa yan kolu ilerletmek için giriş yaptım. Bu gezide yan kolun sonuna (en azından o zaman öyle düşündük) kadar ilerledik ve ölçümlemelerini aldık, daha sonra haritasını çizdik.

Daha sonra Mayıs 2010 tarihinde 3. büyük gezi ile Sorkun'un yan kolunun gittiği tespit edildi ve ilerleme sağlandı, ölçüldü. Çizilen eski haritanın 2A hassaslığında olması ve ana kola bağlanma ihtimali olan ve yankola gelen bir kol olmasından dolayı, ana kolda HÜMAK'lı arkadaşlarla ilerleme sağlandı ve döşemeler tekrar yapıldı. Ölçüm alındı ve haritası çizildi ama dibine kadar ilerleme sağlanamadı.

Eylül 2010'da 3 kişilik bir ekip ile 4. kez Sorkundaydık. Ana kolda en sona kadar geldik ve ölçümler alındı ve haritası çizildi. En son inişte soldan gelen hava akımı ve eski haritada yer alan soru işaretini çözmek için bir kere daha gelmek

Fotoğraf: Cem Yürek

durumundaydık ve Ekim 2010'da gelen ekip maalesef bir ilerleme sağlayamadı.

En son, Ekim 2011'de yani bu ay gittik ve nihayet gölün gitmediğini gördük. Peki Sorkun bitti mi? Bir efsane buraya kadar mı? Zannetmiyorum.

Araştırılmamış iki kol var. Bunlara bakarak mutlaka gidip gitmedikleri kontrol edilmeli. Sorkun efsanesinden şöyle bir teori ürettik. O da, Sorkun ve Valla kanyonu batı tarafında kalan bölge yeraltındaki boşluklardan dolayı askıda kalan bir coğrafi bölgedir. Bunu jeologlar diyor ben demiyorum ama katılıyorum. Güney ve kuzey cephesinde yer alan ve yükselmiş bu platonun altındaki o boşluklar devamlı mı? Birbirine insan girecek kadar bağlı ve büyük mü?

Şimdiye kadar başarılı olamadık. Bir şekilde -200 m'lerde mağaraların çoğu sifon yapıp duruyor. Yıllardır 4 mevsim geldiğim bir bölge olduğu için ve bu mağaraların çektiği su miktarlarını gördüğümde, mutlaka insan geçisine imkan verecek boşlukların olduğuna inanıyorum bu platonun altında.

Ender Usuloğlu

11. Simge Duga
12. Büşra Arslan
13. Ebru Caymaz
14. Emrah Dirmiş
15. Ahmet Sücüllü
16. Ahmet Çoşkun
17. Sinan Poyraz
18. Cem Yürek
19. Hakan Eğilmez
20. Ceyhan Uludağ
21. Ertan Köseoğlu
22. Ayşe Borovalı
23. Cem Gürçan
24. Milena Nikolova
25. Hande Ceylan
26. Metin Albükrak
27. Ali Ethem Keskin
28. Gökçen Fidan
29. Ender Usuloğlu

Şu ana kadar bulamadık ama bulmak için uğraşacağız.

Sorkun mağarasının bende ayrı bir yeri vardır. Senelerce hep girmek istemiştım ve nihayet birçok mağaracı arkadaşımız sayesinde bu gerçekleşti.

Sorkun için uğraş veren herkesi burada anarak, teşekkürlerimi sunmak isterim.

SORKUN'a giren mağaracılar:

1. Nezihi Aral
2. Hasan Oral
3. Gürsel Tarba
4. Oral Ülkümen
5. Ali Aytan
6. Murat Eğrikavuk
7. Barbaros Acartürk
8. Gülşen Küçükali
9. Cansu Yılmaz
10. Durmuş Yarımpabuç

Grip Aşısı? Niye olmalıyız?

Derleyen Dr.Cem Yürek

Grip nedir?

Grip, influenza dediğimiz virüsün, solunum yoluyla insan vücuduna girerek özellikle sonbahar sonu, kış ve ilkbahar başında salgınlar yapan bir enfeksiyon hastalığıdır. Ani başlayan ateş, aşırı yorgunluk / kas ağrıları ve kuru öksürük gripin en tipik bulgularıdır. Çocuklarda bu bulguların yanında seyrek de olsa karın ağrısı, mide bulantısı ve kusma gibi belirtiler de gözlenebilir.

Grip nasıl bulaşır?

Grip de nezle gibi, hasta kişilerin bulunduğu ortamlarda, hapşırma ve öksürme yoluyla, ve virüs bulaşmış ellerle temas (örn. tokalaşma) sonrasında kolaylıkla bulaşır.

Grip tedavi edilebilir mi?

Yatak istirahati ve ortaya çıkan şikayetleri azaltmaya yönelik destekleyici tedaviler yanında doktor gerek görürse komplikasyonlara yönelik tedaviler verilir.

Antibiyotikler gripte faydalı mıdır?

Grip ve benzeri hastalıklarda antibiyotiklerin hiçbir faydası yoktur. Tersine çok ciddi sakıncaları olabilir. Hiç bir antibiyotik doktora danışmadan alınmamalıdır.

Grip aşısı nasıl uygulanır?

İnaktive (ölü) grip aşısı kolun omuz kısmına (deltoid kasa), kas içine (0.5 ml) uygulanır.

Çocuklara grip aşısı uygulanırken erişkinlerden farklı olan özel uygulamalar var mıdır?

9 yaşından küçük ve ilk kez grip aşısı olacak çocuklar en az dört hafta arayla iki kez grip aşısı olmalıdır. 6 aylıktan 3 yaşına kadar olan çocuklara grip aşısı yarım doz (0.25 ml) uygulanmalıdır.

Grip aşısını hangi aylarda yaptırmalıyım?

Ülkemizdeki sürveyans verileri göz önüne alındığında grip salgınlarının kasım ayı itibarıyla başladığı ve nisan ayı ile sonlandığı görülmektedir. Aşı olunduktan sonra bir bağışıklığın oluşabilmesi için en az 10 gün geçmesi gerektiği göz önüne alınırsa eylül ayı sonundan başlayarak grip sezonu içinde herhangi bir tarihte aşı olunabilir (Ekim-Nisan). Ama unutmayalım ki kasım ayında grip sezonu başlar başlamaz gribe yakalanma olasılığımız var, bu nedenle aşı olmayı düşünüyorsak sezon başlamadan aşımızı yaptırmakta fayda var.

Hamile kadınların grip aşısı olması güvenilir midir?

Evet. Toraks derneği 2. - 3. trimesterde grip geçirme riski olan gebelerin aşılmasını önermektedir. CDC, grip sezonunda hamileliklerinin 4. ay ve daha sonrasında olan hamile kadınların aşılmasını önermektedir.

Grip aşısı ne sıklıkta uygulanmalıdır?

Grip aşısı her yıl bir kez uygulanmalıdır çünkü oluşturduğu bağışıklık bir yıl içinde azalır ve her yıl grip aşısının içeriği o yıl içinde hastalık yapması muhtemel grip virüslerini içerecek şekilde değiştirilir.

Grip aşısı gribe neden olabilir mi?

Hayır. Çünkü grip aşısı ölü virüslerle hazırlanmaktadır.

Kimler grip aşısı olmamalıdır?

Genel olarak, daha önce yaptırdığı grip aşısına karşı veya yumurtaya karşı ciddi derecede alerjisi olan (yiyeceklerin içerisindeki az miktarda yumurta ile dahi şoka sokacak kadar ağır) kişilere

uygulanmamalıdır.

Orta veya ciddi hastalık geçirmekte olan kişiler, grip aşısını hastalıkları düzelene kadar ertelemelidirler.

Grip aşısı ne kadar güvenilirdir?

Grip aşısı güvenilir bir aşıdır. Grip aşısının en sık görülen yan etkileri aşının uygulandığı bölgede görülen ağrı, kızarıklık veya şişliktir. Bu reaksiyonlar geçicidir ve aşılanan kişilerin %15-20 sinde görülmektedir.

Nerden temin edebilirim, nerde uygulatabilirim?

Eczanelerden reçetesiz temin edilebilmektedir. Eczanede ya da en yakın sağlık kuruluşunda uygulanabilmektedir.

Makendonya Mağaralarından Kesitler

Fotoğraflar: Tomasz Pawlowski

Türkiye

- Ege Mağara ve Koruma Derneği tarafından düzenlenen ve Avrupa Birliği tarafından desteklenen “Mağaraların ve Mağara Doğasının Korunması İçin İşbirliğinin Geliştirilmesi Projesi” kapsamında 17-18 Eylül’de İzmir’de değişik dernek ve kuruluşların katıldığı bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- EGEMAK “Mağaraların ve Mağara Doğasının Korunması İçin İşbirliğinin Geliştirilmesi Projesi” kapsamında Avrupa Birliği desteği ile yeni websitesi oluşturmuştur. Yeni websitesinde detaylı bilgiler mevcuttur: www.egemak.org.tr/magaralarikoruyalim/
- 30 Eylül saat 23:00’den sonra TRT Ankara Radyosu’nca hazırlanan “Gecenin İçinden” adlı programda proje danışmanlarımızdan Prof. Dr. Ahmet Karataş canlı yayında yarasaları anlattı.
- Conservation Leadership Programme tarafından desteklenen “Türkiye’deki Önemli Yarasa Mağaralarının Belirlenip Koruma Altına Alınması” projesi ile ilgili www.yarasalar.org adlı websitesi her gün güncelleniyor ve arazi çalışmalarından güzel görüntüler var, isteyen detaylı bilgileri buradan sağlayabilir. Facebook’ta da sayfası olan “[yarasalar.org](http://www.yarasalar.org)” grubunu beğenin.
- ASPEG, DKMPmab’den Murat Delibaş’a Küre Milli Parkı “tam koruma zone”ndaki mağaralar ve çevresi ile ilgili koruma dahil olmak üzere türlü konularda gelen istek üzerine tavsiye ve önerilerini yazılı sunmuştur.

Mağara Koruma-Kesitler

Derleyen Ender Usuloğlu

Avrupa

EUROPARC Federasyonu, 21-25 Eylül tarihleri arasında düzenlenen “Koruma Alanları 2011” konferansında, 2010 yılına kadar Avrupa Birliği’ne bağlı ülkelerde bioçeşitliliği kaybını sıfırlama konusunda önemli adımlar atılmadığını hatta bir şey yapılmadığını ve dolayısıyla ülkelerin sınıfta kaldığını belirterek, “Bad Urach” deklarasyonunu yayımlamışlardır.

Bu yılki konferansın sloganı “Kalite önemlidir: Hem insana hem de doğaya kazançtır”. Bu konferans anlaşılacağı üzere, Avrupa’daki milli parklar, bölgesel parklar, doğa parkları ve biosfer parklar konusunda bir takım koruma önlemleri ve bio çeşitliliğin azalmasına engellemesine yönelik bir konferanstı.

Bizim için önemli olan, bu konferansta yayınlanan deklarasyonla, Avrupa parlamenterler harekete davet edilmiş ve karstik ve mağara biyoçeşitliliğinde korunması kapsam içine alınmasına yönelik bir tavsiye kararı alınmıştır.

Girit Adası Lefka Ori: İşbirliğinin Güzel Örneği

Yazan: Oana Chachula

Fotolar: Razvan Sabau, Marc Faverjon, Oana Chachula, Adrian Sopincean, Alexandros Margilois

2010 yılında Yunan, Romen, Fransız, İtalyan ve Yeni Zelanda'dan mağaracılar, Girit adasındaki Lefka Ori masifinde buluştu. Kampımız her zamanki gibi Sternes zirvesinin altında yine aynı adla isimlendirilen Sternes mağarasına yakın bir yerde kuruldu.

Girit adası, Akdeniz'deki 5.nci adadır ve batıdan doğuya 256 km, kuzeyden güneye 14-56 km genişliğindedir. Batı tarafındaki en büyük dağlar Lefka Ori'dir ve zirvesi Pachnes, 2454 m yüksekliktedir. Bu dağ Yunanistan'ın en derin mağarasını barındırmaktadır. Girit adasında mağaracılar -400 m'nin altına inen onbeş mağara bulmuşlardır ve bunlardan altı tanesi Lefka Ori dağlarındadır. Bu bölgeden en derin mağaralar Gorgouthakas -1208 m ve Trou de Leon -1110 m'dir. Sternes mağarası 1991 yılında Jean Francoise Goucher liderliğinde, A.S.E.P.U.S kulübü tarafından bulundu. Fransız ekip bu mağarada -400 m'ye kadar inmiş ve -370 m'ye kadar ölçüm almıştır. Ondan sonra mağara unutulmuştur.

2003 yılından itibaren, Atina'dan Selas Kulübü, Lefka Ori dağı mağaralarının sistemleştirilmesi projesini başlattı. Bu projeye Kostas Adamopoulos liderliğinde birçok kulüpten mağaracılar katıldı; EOS Chania, Spoke Heraklion kulüpleri v.b. 8 yıldan bu yana Yunan, Fransız ve İngiliz ekspedisyonlarıyla 889 yeni mağara keşfedildi ve araştırıldı (Bulunan mağaralardan 120'si 2010 yılında Yunan-Romen ve Fransız ortak ekspedisyonda bulundu). Romen mağaracılarla Yunan mağaracılar arasındaki işbirliğinin ilk tohumu 2008 yılında Drama Yunanistan'da gerçekleşen Balkan Mağaracılar Birliğinde gerçekleşti. İlk beraber kamp geçen sene 2010 yılında gerçekleşti ve 10 Romen mağaracı vardı. Bu yıl, sekiz Romen, dokuz Yunan, 1 Yeni Zelanda, bir Fransız ve beş İtalyan (Fransız) oluşan ekip Lefka Ori ekspediyonundaki ekibi oluşturdu. Biraz yine son dakika oldu ama problem yaratmadı. Geçen yıldan yanımıza alacaklarımızı bildiğimiz için zor olmadı.

15 saatlik Bükreşten yolculuktan sonra, 6 Ağustos 2011 akşam 4 gibi nihayet vardık. Selas derneğinden Kostas Iatrouko, Kostas Adamopolos, Antonis Vorria bizleri yerel yemekler ve soğuk içeceklerle karşıladılar. (Atina 40 dereceydi). Saat 9'da gemimiz kalkacağı için çabucak iki haftalık yiyecek alışverişimizi yaptık. Köşedeki marketten listemizdeki herşeyi bir saat içinde yapmıştık. Bütün herşey arabamızdaydı artık, başlatalım o zaman.

Geçen seneden farklı olarak bu sefer akşam feribota bindik. Feribotun 9'uncu katında yataklarımızı yaptık. Bazılarımız ayın altında Kostas Adamopoulos'un Voronya hikayelerini dinleyerek dışarda geçirdi. Ben şahsen dışarda denizin sesini dinleyerek uyumayı tercih ettim.

Sabah çok erkenden Suda-Chania limanına yanaştık ve en güzel tarafı hemen hemen herşeyin aynı olduğunu hissediyorduk. Girit bizi bekliyordu!.

Bu sefer, dağlar ay gibi yüzeyi ve değişik çiçeklerden dolayı sanki daha güzel gözüküyordu. O anda bu bölgeyi ne kadar sevdiğimi ve özlediğimi anladım. Birkaç saat içinde yerleşmeye başladık; önce mutfak. Bütün mağara malzemelerini, suyu, ocağı, 2 haftalık yiyeceği 100 m yukarıya taşımak zorundaydık. Yiyecekleri buzdolabı vazifesi gören ufak bir mağaraya koyduk. Güneş koruma kremlerimizi sürdükten sonra çadırlarımızı geçen seferki yerlere kurduk. Satih biraz daha düzleşmişti. Bu yılki problemlerden bir tanesi kuvvetli rüzgardı. Bir dahaki sefere rüzgara daha dayanıklı çadırlar getirmek lazım. 4 tane çadır kırıldı ve ben bütün gezi boyunca, araba içinde yatmak zorunda kaldım.

Ekipler ilk 3 günde Sternes mağarasını -428 m'ye kadar döşediler. Bu sefer daha iyi döşenmişti ama vakit almıştı çünkü sadece 3-4 kişilik 2 ekip vardı. Kamptaki sorulardan biri Sternes gibi zor bir mağara için ne kadar insan gücümüz olduğuydu? Neyse ki şanslıydık

Fransız ve İtalyan mağaracılar gelmişti. Alan Soubirane ailesiyle beraber ve ünlü Marc Faverjon o da bütün fertleri mağaracılık yapan ailesi ile gelmişti (Mağaracı karısı Anne ve 3 çocuğu - Tim ve Samuel 13 yaşında ve Maud 17 yaşında ve mağaracı. Ciddi mağaralarında aile ile birlikte araştırma yapılabilceğini göstermesi açısından model bir aileydi bizim için. Marc Faverson şimdilerde İtalya'da yaşayan ünlü keşifçilerden biridir ve bir çok yıllar Asya, Papau Yeni Gine ve Brezilya'da etkinlikler düzenlemiştir.

Hemen hemen hergün Chania, Hieraklion veya Atina'dan yeni mağaracılar geliyor ve ekip büyüyordu. Kampın kurallarından bir tanesi ise kim Sternes'de bir gün çalışmışsa, ertesi gün dinlenmeye alınıyordu. En önemlisi güvenlikti fakat diğer kural ise eğlenmekti!. Çalış ve eğlen!.

Çalışma sahamız 5 bölgede yoğunlaştı: Mesa Soros, Sternes (geçen yıldan devam) i Thoharis, Rouskies ve

Psoristra. Ana amaç tabii ki Sternes'de ki -428 metrede daralan kısımdaki engelleri ortadan kaldırmaktı. 17 defa bu mağaraya gezi düzenlendi (döşeme, çalışmak ve toplamak) ve bu sefer mendereste 4 metre ilerleme sağladık. Ne yazık ki bu menderesi geçsek, önümüze bir tane daha çıktı önümüz yıl için. Gezide 53 tane mağara keşfedildi, 17 tanesi ölçümlendi ve toplamda 700 m yeni galeriler bulundu. Gezinin ilk günü bu mağaraların arasındaki en önemli mağarası olan Triploftaki mağarası bulundu. Bu mağara kamptan 5 dakikalık uzaklıktaydı (not: Bu bölgede araştırma yapılan üçüncü yıldayız) ve -135 m derinliğe kadar güzel temiz ve 60 m'lik uzun inişlerle indi. Diğer mağaraların çoğunluğu 6 ila 20 m derinlikteydi. 38-50 metre arasında 4 tane ve 80 m derinden mağara sayısı ikiye. Böylelikle, bu yılki çalışmalarla Lefka Ori'deki mağara sayısı 1000'i geçti. Birçok kulübün katkısıyla ve bir çok geziden sonra bu sayıya ulaşılabilirdi.

Kaynakça:

SELAS expeditions in the Atzinolakas (North of Lefka Ori, above Melidoni): in 1997 (with French), 1998, 1999 and 2001
Jean-François GAUCHER: „Expeditions in Levka Ori 1991”, in *Echos des Profondeurs*
K.Adamopoulos (SELAS) et al, *Expeditions in Lefka Ori 2003, 2004, 2005, 2006, 2009 and 2010*
“Lefka Ori” freely translated will be called “White mountains”, in English
K. Adamopoulos (SELAS), *The deepest and longest caves in Greece, 2005* (updated in 2010)
Lefka Ori 2011 expedition report

